

Fremsat den 22. februar 2023 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF),
Theresa Berg Andersen (SF) og Kirsten Normann Andersen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om id-kort til de mest udsatte borgere med stofmisbrug

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2023 at fremsætte lovforslag, der indebærer, at de mest udsatte borgere med stofmisbrug kan få udleveret et id-kort, således

at de undtages fra sanktioner som bøder og konfiskering af narkotika til eget forbrug.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en revideret genfremsættelse af tidligere fremsatte beslutningsforslag, herunder beslutningsforslag nr. B 32 om id-kort til de mest udsatte borgere med stofmisbrug, folketingsåret 2021-22. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2021-22, 1. samling, tillæg A, B 32 som fremsat, tillæg B, beretning over B 32, og tillæg F, møde 58, kl. 17:56. Beslutningsforslaget er samtidig en revideret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 9 om id-kort til de mest udsatte borgere med stofmisbrug, folketingsåret 2022-23, 1. samling. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2022-23, 1. samling, Tillæg A, B 9 som fremsat.

Forslagsstillerne vil gøre opmærksom på, at et tilsvarende beslutningsforslag, jf. beslutningsforslag nr. B 32 om id-kort til de mest udsatte borgere med stofmisbrug, blev fremsat og behandlet af Folketinget i folketingsåret 2021-22. Retsudvalget afgav en beretning over forslaget, hvoraf det fremgår, at et flertal i udvalget (S, SF, RV, EL, FG og IA) ønskede at nedsætte en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra Social- og Ældreministeriet, Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Rigspolitiet og Rigsadvokaten med inddragelse af relevante brugerorganisationer m.fl. Arbejdsgruppen skulle se på løsninger til at sikre udsatte borgere mere værdighed og bedre retssikkerhed gennem indførelse af et id-kort eller anden lignende løsning, således at de mest udsatte borgere med stofmisbrug ikke sanktioneres med bøder og konfiskering af narkotika til eget forbrug. Løsningen skulle endvidere sikre, at det eksisterende system, hvor politiet giver advarsler, kommer til at fungere efter hensigten, således at den enkelte betjent i alle tilfælde foretager og dokumenterer den fornødne vurdering af, om borgeren er udsat og derfor ikke skal sanktioneres. Arbejdsgruppen skulle afrapportere inden sommerferien 2022, og eventuelle lovforslag skulle fremsættes ved Folketingets åbning i folketingsåret 2022-23. Det kan desuden tilføjes, at et mindretal i udvalget (V, KF, DF, NB og Karina Adsbøl (UFG)) støttede nedsættelsen af en sådan arbejdsgruppe med forskellige bemærkninger til indholdet og fokus for arbejdsgruppen.

Forslagsstillerne må desværre konstatere, at den nuværende regering har valgt ikke at gennedsætte den arbejdsgruppe, der blev nedsat på baggrund af beretningen over beslutningsforslag nr. B 32 om id-kort til de mest udsatte borgere med stofmisbrug. Ifølge social- og boligministerens svar til Retsudvalget (Retsudvalget alm. del – svar på spørgsmål 233 og 234) nåede arbejdsgruppen at afholde to møder i henholdsvis april og august 2022, men afrapporteringen fra arbejdsgruppen nåede ikke at blive politisk godkendt af den daværende social- og ældreminister og nåede ikke at blive fremsendt til Retsudvalget før valgudskrivelsen i oktober 2022.

I dette lys mener forslagsstillerne, at der er behov for at genfremsætte beslutningsforslaget i dets oprindelige form for at sikre de mest udsatte borgere med stofmisbrug mere værdighed og bedre retssikkerhed gennem indførelse af et id-kort.

Baggrund for forslaget

Man kan ikke straffe misbrug væk, og vi hjælper ikke stofafhængige ved at konfiskere deres stof og give dem bøder og pletter på straffeattesten. Forslagsstillerne mener, at Danmark – ligesom Norge arbejder på det og en række andre lande allerede har gjort det – bør afkriminalisere besiddelse af narkotika til eget forbrug og erstatte straf med behandlingstilbud. De eksisterende regler hjælper ikke mennesker ud af misbrug, men bidrager til gengæld til stigmatisering, og at de er bange for at søge hjælp. Internationale organisationer som Human Rights Watch, FN og WHO anbefaler afkriminalisering af narkotika til eget forbrug, ligesom danske eksperter fra Center for Rusmiddelforskning på Aarhus Universitet påpeger, at de udenlandske erfaringer viser, at afkriminalisering ikke fører til stigende forbrug, men til gengæld kan gavne skadesreduktionen for unge såvel som udsatte (»Forskere og eksperter har svært ved at finde argumenter for ikke at afkriminalisere stoffer«, JyskeVestkysten, den 18. maj 2021).

Forslagsstillerne er dog klar over, at et flertal i Folketinget ikke ønsker en generel afkriminalisering af narkotika til eget forbrug. Det foreslås derfor, at man indfører et id-kort til de mest udsatte borgere, der lider af stofafhængighed, så de ikke sanktioneres af politiet.

For at der kan gives en advarsel i stedet for bøde eller anden straf ved besiddelse af euforiserende stoffer til eget brug, er det en forudsætning, at den pågældendes sociale forhold taler for det, og at den pågældende er stærkt afhængig. I praksis forudsætter Rigsadvokaten og justitsministeren, at advarsel skal anvendes frem for bøde, hvis betingelserne i øvrigt er til stede. Det fremgår af flere af justitsministerens svar til Retsudvalget, og det fremgår også af svarene, at politiet, når en person sigtes for besiddelse af narkotika, er opmærksom på at få indhentet og beskrevet oplysninger om personens daglige misbrug, sociale status og manglende muligheder for at betale bøden i sådanne sager, således at sagerne kan afgøres med en advarsel. Det fremgår samtidig, at det i hver enkelt sag beror på et konkret politimæssigt skøn, når der skal tages stilling til, hvorvidt en sigtet er stofmisbruger og stærkt afhængig, herunder om sagerne kan blive afgjort med en advarsel, jf. Retsudvalget alm. del – svar på spørgsmål 594, 1105, 1227, 1497 og 1499, folketingsåret 2019-20, og Retsudvalget alm. del – svar på spørgsmål 227-233, folketingsåret 2020-21.

Det er altså op til politiet at indhente tilstrækkelige oplysninger og undersøge, om forudsætningerne er til stede, for at en stofmisbruger, der er pågrebet med narkotika til eget forbrug, hører til i personkredsen, der skal gives en advarsel frem for en bøde for besiddelse af narkotika. Det kan ifølge ministerens svar heller ikke udelukkes, at der kan være enkelte sager, hvor de nødvendige oplysninger om den sigtede ikke er blevet indhentet, og hvor sagen burde være blevet afgjort med en advarsel frem for en bøde. Dertil kommer,

at det kun er i de sager, der ender med en advarsel, at det pågældende skøn vil fremgå eksplicit af sagen.

I modsætning hertil oplyser Københavns Politi i justitsministerens svar til Retsudvalget, jf. Retsudvalget alm. del – svar på spørgsmål 1618, folketingsåret 2020-21, »at vurderingen af, hvorvidt en person er misbruger eller ej, ud fra politikredsens opfattelse først og fremmest vil basere sig på en social- og sundhedsfaglig vurdering. Politikredsen har ikke forudsætninger for selvstændigt at foretage en sådan vurdering i forbindelse med sigtelse af personer for besiddelse mv. af euforiserende stoffer, medmindre der er tale om helt åbenlyse tilfælde, hvor personen f.eks. er kendt fra misbrugsmiljøet i byen. Københavns Politi kan således ikke med sikkerhed vurdere, i hvilket omfang de unge, der findes i besiddelse af euforiserende stoffer, er misbrugere.«

Ifølge Gadejuristen sker det i adskillige sager, at mangeårige stofbrugere tildeles bøder, selv om de som følge af deres sociale forhold og langvarige misbrug kun skulle have haft en advarsel. På den baggrund mener Gadejuristen, at politiet stadig har et generelt problem med håndteringen af den slags sager, til trods for at Rigsadvokaten flere gange har understreget muligheden for at bruge advarsel frem for bøde til stærkt stofafhængige (»Mangeårige stofbrugere får stadig ulovlige bøder, hvis de er i besiddelse af narkotika«, Information, den 21. februar 2021).

På den baggrund mener forslagsstillerne, at det på samme tid kan lette politiets arbejde i vurderingen af, om der skal

gives en advarsel frem for en bøde, og det kan sikre, at færre sager afgøres med bøde på et mangelfuldt grundlag, og dermed forbedre retssikkerheden og værdigheden for de udsatte borgere, hvis der indføres et id-kort til de mest udsatte borgere, der lider af stofafhængighed.

Forslagsstillerne bemærker endvidere, at Socialdemokratiet i foråret 2019 netop foreslog et sådant id-kort med henblik på at hjælpe de mest udsatte mennesker i vores samfund. Den nuværende statsminister, Mette Frederiksen (S), udtalte således følgende i april 2019: »Stofmisbrugsscenen på Vesterbro er den hårdeste, vi har i Danmark. Derfor kan man godt lave særlige indsatser her, som man også allerede gør. Men mange fortæller, at de stadig bliver stoppet af politiet. Og det skal politiet ikke bruge tid og ressourcer på. Vi vil i stedet give de mest udsatte mere hjælp og værdighed« (»Socialdemokratiet vil give stofmisbrugere id-kort, så politiet lader dem være«, dr.dk, den 18. april 2019). De gode intentioner bør derfor nu føres ud i livet, så de mest udsatte borgere føler sig hjulpet frem for jagtet.

Finansiering

Forslaget skønnes at medføre begrænsede administrative merudgifter, mens det samtidig forventes at frigive ressourcer hos politiet og kriminalforsorgen. Forslaget skønnes således at være tæt på udgiftsneutralt.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om id-kort til de mest udsatte borgere med stofmisbrug.

(Beslutningsforslag nr. B 38)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.